

Zbornični svetnik Franc Omersa pravi, da ni za odpravo, ampak le za znižanje doklake, zbornični svetnik Feliks Stare pa meni, čim ceneje bo žganje od strani dežele, tem ceneje, da bo za odjemalce, in tem več ga bodo popili.

Poročevalec Lenarčič: Tudi s stališča trgovine in priporočati vloge. Dežela bi morala, kakor rečeno, drugje iskati nadomestka za ta odpadki. Iskala bi ga v drugih deželah. Kranjski kmet bi težko vzmogel nove davke, in skoro izključeno je, da bi dežela njemu naložila nadomestitev za odpadlo ali znižano doklado na davek od žganja. Preostajal bi torej le trgovec in obrtnik. In tako bi torej trgovcu prav ničesar ne koristila ta odprava ali znižanje. Nasprotno! Še večjo škodo bi imel. Zakaj cene še žganje bi neizmerno razširilo pitje žganja, to smrt narodne delavne moči, in bi narodnogospodarsko oškodilo celo deželo. Konsumcijska moč prebivalstva se bi zmanjšala, in to bi končno zadelo tudi trgovski stan. Trgovska in obrtniška zbornica, zastopnica trgovskih in obrtnih koristi, s trgovskega stališča torej ne more podpirati vloge gremija.

Pri glasovanju sprejme zbornica poročevalcev predlog z vsemi proti enemu glasu.

Glede ostalih točk dnevnega reda sklne zbornica: polovico še ne poravnanih stroškov za slamopletarske tečaje v kamniškem okraju prevzame zbornica, če drugo polovico poravna deželni odbor (poročila podpredsednik Anton Klein); vlogo Opavske trgovske in obrtniške zbornice na trgovskega ministra, naj ukrene, da se obstoj trgovskih in obrtniških zbornic v zdajnji sestavi podaljša vsaj do junija l. 1901., je podpirati pri trgovskem ministru, ker je čas do državnozbornske volitve prekratek, da bi se mogle izvršiti zbornične volitve, kar pa bi bilo treba, če naj bo državnozbornska volitev zbornic veljavna, ker po novem letu zbornice ne bodo več polnoštevilne (poročila tajnikov namestnik dr. Murnik); tudi je podpirati vlogo graške zbornice na trgovsko ministrstvo, da kmalu premeni določbe ministrske odvedbe z dne 13. oktobra l. 1896. drž. zak. št. 235 glede preiskave lončenih posod radi njihove nevarnosti za dravje, ker te določbe stavijo v nevarnost obstoj lončarskega obrta (poročila provizorični predsednik Ivan Baumgartner); — glede dveh obsodb radi prestopkov razprodajnega zakona se izreče zbornica, da se je v zadevnih primerih kršil ta zakon (poročila zbornični svetnik Andrej Gassner); — glede maksimalne tarife mesarjev v Črnomlju je poročati, da je zvišanje te tarife od 80 vin. na 84 vin. razmeram primerno (poročila zbornični svetnik Franc Omersa; — o obrtnih pravicah lesnih trgovcev se izreka zbornica, da so lesni trgovci upravičeni prodajati čreslo (poročila zbornični svetnik Feliks Stare); — glede obrtnih pravic kolačnikov in sladčičarjev je poročati c. kr. deželni vladi, da zbornica ne more spremeniti svojega mnenja, izraženega v poročilu z dne 20. marca t. l. (poročila dr. Murnik); — končno sklne zbornica, poročati mestnemu magistratu v Ljubljani, da smejo sladči-

čarji, medicarji in svečarji ob birmi in enakih prilikah prodajati robce, urice in druge igrače, ker temelji to prodajanje na stari navadi in ne dela nikomur konkurence (poročila zbornični svetnik Josip Rebek).

Zbornični svetnik Karol Luckmann stavi na to nujni predlog, naj se naprosi c. kr. železnisko ministrstvo, da bi na gorenjski železnici, na kateri po novem voznem redu s prvim oktobrom t. l. izostaneta vlaka št. 1720 in 1721 iz Ljubljane do Jesenic in nazaj, vozni red ostal dosedanji. Še v teku letošnjega poletja je namerala južna železnica na progi Dunaj-Trst uvesti dva nova brzovlaka s skrajšanim voznim časom. Ob enem pa bi državna železnica osebni vlak št. 1717 neposredno zvezala z vlakom št. 917 v Trbižu in njegov odhod določila zgodneje, tako da bi imel zvezo z novim brzovlakom južne železnice na progi Dunaj-Trst in bi ustvaril ugodno zvezo iz Monakovega v Trst.

V Ljubljano pa bi prišel tako zgodaj, da bi bil praktičen le tedaj, če bi se moglo z brzovlakom južne železnice peljati dalje, za lokalni promet bi pa bil neraben. S prvim oktobrom pa južna železnica iz neznanih razlogov ni uvedla brzovlakov; zategadelj je pa tudi c. kr. železnisko ministrstvo izključilo vlaka št. 1720 in 1721 iz voznega reda. Tako pa je odpadla edina ugodna zveza z Gorenjskega v Ljubljano, zveza, ki jo lokalni promet neobhodno potrebuje. C. kr. železnisko ministrstvo naj se torej naprosi, naj ukrene, da ostane pri starem voznem redu, dokler ne uvede južna železnica brzovlakov. — Sprejeto.

V tajni seji so se potem rešile nekatere personalne zadeve.

Združena kmetija.

Za vsak sodni okraj ustanoviti se ima obligatorna kmetska zadruga in za vso provincijo jedna. To se zgodi pa še le tedaj, kadar dotični deželni zbor sklne vršilni zakon. Deželni zbori imajo tudi sklepati o nekih podrobnostih kakor, če naj se tudi take občinske zadruge snujejo, ali se morajo bajtarji in veleposestniki kot udje udeležiti te organizacije itd.

Smoter teh kmetskih zadrug je, da pomagajo povzdigniti kmeta npravstveno in gmotno na boljše, da ne gujejo zadružnega duha, da se kmetje mej sabo poučujejo, podpirajo, da si vzdržijo stanovsko zavest, da branijo svoje stanovske in gospodarske koristi proti drugim stanovom, oziroma jim iste spravljajo v spomin. •(Naše gospodarstvo vse nivelira in s kako zvanimi stanovi srednjega veka je pri kraji).

Posamezna bi bila naloga teh zadrug: prodaja poljedelskih pridelkov na ponudbo in na račun zadružnikov, komisionelni nakup stvari, ki jih kmetija rabi, nakup poljedelskih strojev, ustanavljanje in pospeševanje

pridobivnih in gospodarskih zadrug v prilog naprave zadružnih magacinov za shrambo poljedelskih produktov, ustanavljanje zadružnih hranilnic, posojilnic v prilog osebnega in menjiškega kredita, posredovanje komertacije nezdravih hipotečnih posojil, uravnava vsega zavarovanja, sodelovanje pri izpeljavi kulturnih, kmetijo zadevajočih zakonov, pospeševanje poljedelskega pouka, posredovanje prilik za delo poljedelskih delavcev, posredovanje pravnega zastopstva. (Advokatje so fevdalcem jako nepriljubljeni ljudje). Te zadruge kmetov imajo po tem načrtu oddajati mnenja o poljedelsko-kulturnih vprašanjih drželnim in državnim zastopstvom in uradom, osobito glede vprašanj subvencije in melioracije.

Stroški teh zadrug se pokrijejo po doneskkih zadružnikov, ki se z davkom iztirjajo in imajo isto prednost, kakor davki. Deželna postavodaja določuje visokosti teh doneskov. Vlada ima zastopstvo v teh zadrugah ter nadzorstvo. (Torej drž. socializem na kmetiji).

Tako misli avstrijska fevdaliteta kmeta organizirati, to je ona velika agrarna reforma, katero oznanjajo zadnja leta, in katero že zdaj poljedelski ministri gmotno podpirajo. Te zadruge imajo skupno delati z že obstoječimi zadružnimi kmečkimi posojilnicami. Dr. Ertl pravi: „In der landwirtschaftlichen Berufgenossenschaft muss die alte Wirtschaftsgemeinde in moderner Form wieder erstehen. Dabei werden die Berufgenossenschaften Hand in Hand mit den in ihrem Sprengel bestehenden und durch sie beeinflussten landwirtschaftlichen Wirtschaftsgenossenschaften zu wirken haben. Sie werden diese mit jenen ethischen Momenten gemeinwirtschaftlicher Auffassung auszustatten vermögen, welche deren Geschäftsbetrieb über den Gesichtskreis eines gesellschaftlichen Privatunternehmens hinausheben. Ueberall macht sich heute das Streben geltend, eine Ordnung zwischen den privaten Rechten des einzelnen Wirtschaftes und dem Gesamtinteresse der Allgemeinheit zu schaffen. Die Berufgenossenschaften in ihrer Verbindung mit den wirtschaftsgenossenschaftlichen Organismen werden dem Individuum die freie Bethätigung belassen und nur für dieselbe durch Einfügung von Zwischengliedern zwischen privatwirtschaftlichen und gemeinwirtschaftlichen Interessen das Mass bestimmen“.

Tu ne moremo toliko pisati o tem, kako naša doba sodi o uravnavi gospodarstva, ali toliko je gotovo, da se najboljši agrarci v nemškem rajhu, ali na Francozkem, ali v Angliji ne vedo kam dati s temi vprašanji. — To je gotovo, da korporacija v vsem delu v gospodarsko razvitih državah sili na dan in tudi v kmetskem delu; ali dobro razviti drugi, neavstrijski kmetje so mnenja, da se ne da nič prehiteti in kmetija, ta glavna podlaga vsega gospodarstva ne v postavno šablono utesniti. Največje še oddaljen kmet od zadružnega gospodarenja, ki ima voditi v bodi kako že kolektivistično gospodarstvo; o kmetu je še vedno res, kar pravijo socialni demokrati, da je namreč „antikolektistika kmetska butica“. Nemci v rajhu, mej katerimi imajo agrarci največ veljave v

državni vladi, si že 50 let ubijajo glave kako postaviti kmetijo na trdno podlago. Imajo zakon, ki pomaga velika posestva razkosati in takozvane „Rentengüter“ ustvarjati; država daje veliko denarja v namen, da se srednje kmetije ustanovljajo in zmanjšajo latifundije. Nemški kmet je v nekaterih krajih, kakor le mogoče, omikan in vender še ti Nemci avstrijskih Falkenhaynov ne posnemajo. Ertl piše nekje, da bo Avstrija, če se navedeni zakon uvede, prva, ki bo najmodernjšo in najboljšo agrarno reformo izvedla. — (Bože, kdaj je še Avstrija kaj naprednega ustvarila)!

Gotovo leži na roki, da korperirane kmetske družbe več uspehov dosežejo, ali le tedaj, če se tudi obdelovanje polja tako uvedejo, da se zbrišejo parcele, da se skupno polje skupno obdelava in skupno gospodari, dasi ni treba iti v komunizem ter se individualizem varuje. Vse kmetske komunistične družbe v Ameriki, v Avstraliji so čez nekaj časa šle na kant, in tudi če jih je kaka verska navdušenost vezala. In ti Američani se vender ne morejo prisposodabljeni Avstrijem, o kateri omikanejši narodi pravijo: Halbasien! — Fevdalci uvidevajo, da je njihova vloga v gospodarstvu doigrana; slutijo pa, da gospodarstvo proste lastine in mašine vodi v neko združevanje. Socializem, kakor ga socialni demokrati razpravljajo, sovražijo iz vse duše kakor mi; ali nekak socializem, ki bi jih postavil za voditelje in reditelje zdajšnjega kmetskega gospodarstva, to bi jim bilo prav. Kmeta odločiti od družega gospodarstva, to bi jim bilo prav. Kmeta odločiti od družega gospodarstva, stanovsko ga organizirati; za njega posebne postave dobiti, posebna učilišča in oni bi bili knjigovodje, voditelji te stanovske organizacije, tega kmetovanja! — S to organizacijo bi se meščanskim slojem najlože prišlo do tilnika. Kaj že pravi malo preodkritosrčni dr. Ertl: In der Berufgenossenschaft muss die alte Wirtschaftsgemeinde in moderner Form wieder erstehen!

Poučni in zabavni del.

Tovarišici.

Črtica Maksima Bjelinskega.

Iz ruščine prevel Slavko K. S.

V mesecu majniku smo, a še vedno je mrzlo. V Petrogradu je majnik čuden. Ali nebo je jasno.

Sedem je že odbila. Po Luteranski ulici gre mlada devojka. Videti je, da je tujka. Črne oči ji zro nemirno okrog, in na licu se ji pokazuje rudečica od hitre hoje. Zdaj pa zdaj stisne plaho rudeča ustna. Rada bi vprašala mimoidoče, je-li še daleč do Tavrijskega vrta, toda ugle-davši bliskajoče se gumbe vojakov, zibajoče se postave delavcev, skrbna lica meščanov in drzne gizdaline, jo vsakikrat prevzame strah. — Devojk je oblečena v črno obleko, katero pa drži privzdignjeno, da se vidijo majhni čreveljčki; modri nedrec je obšit z baržunastimi